

РУСЛАН АНАТОЛІЙОВИЧ ЧЕРКАССЬКИЙ,

кандидат наук з державного управління,

Міжрегіональна академія управління персоналом (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0003-1206-7774>,e-mail: cherkasskyi@ukr.net**ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В МИТНІЙ СФЕРІ»**

Спираючись на аналіз наукових поглядів правників, зроблено спробу узагальнити теоретичні підходи до визначення поняття «запобігання злочинності в митній сфері». Акцентовано увагу на різноманітності наукових думок щодо тлумачення досліджуваної правової категорії. За результатами дослідження обґрунтовано, що поняття «запобігання злочинності в митній сфері» найбільш доцільно тлумачити в широкому та вузькому розуміннях. З урахуванням означених підходів надано авторське розуміння терміна «запобігання злочинності в митній сфері», що дає змогу опанувати запобігання злочинності в митній сфері як комплексне негативне явище.

Ключові слова: запобігання, злочинність, соціальне явище, превенція, організаційні, правові заходи.

Оглядова стаття

ВСТУП. Глобалізація економічних відносин усіх сфер життя створює сприятливі умови для вчинення економічних злочинів, що є проблемою не лише національного, а й міжнародного рівнів (Nestor et al., 2020). Злочинність загалом і в митній сфері зокрема є диференційованим явищем, яке негативно впливає на розвиток економічної складової України. Саме тому, як наголосив Д. Олійник (2018, с. 6), корупція в митних органах заподіює шкоду фінансовій, продовольчій, екологічній безпеці України, перешкоджає розвитку зовнішньої торгівлі та притоку зарубіжних інвестицій, псує міжнародний імідж держави, породжує недовіру до митних адміністрацій з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та партнерів України з торговельних відносин.

Митні правопорушення – це лихо, що руйнує економіку, сприяє недобросовісній конкуренції та суттєвому тиску на виробників у країні, а в останні роки, позначені світовою економічною кризою, ця проблема стала гострішою (Pasat, 2016, р. 203). Правопорушення, які вчиняються в митній сфері, завдають шкоди всім сферам суспільного життя країни. Соціальна небезпека таких правопорушень виявляється в тому, що завдається шкода економіці держави, оскільки до державного бюджету не надходять платежі, які встановлені митними зборами та підлягають сплаті за ввезення або вивезення товарів із країни. Водночас збільшення прибутків злочинців стимулює їх до подальшої злочинної діяльності.

Істотні регіональні відмінності зумовлені географією, політичною структурою та історичною спадщиною. У низці держав, що знахо-

дяться на етапі нестабільного переходу до демократії, питання організованого злочинного впливу на державні справи стало глобальним, адже традиційні методи правоохоронних органів, антикорупційні кампанії, інституційні чищення (люстрації) та реформи вже не є дієвими (Бусол, 2019). Водночас вирішення проблем у зазначеній сфері вимагає проведення комплексних наукових досліджень, присвячених вивченню теоретичних питань запобігання злочинності в митній сфері. Враховуючи сучасні соціальні, економічні та політичні перетворення, злочинність трансформується та змінюється, що обумовлює необхідність зміни підходів до запобігання цьому негативному явищу.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Мета статті полягає в тому, щоб запропонувати авторське визначення поняття «запобігання злочинності у митній сфері». Задля досягнення вказаної мети необхідно вирішити такі завдання: по-перше, розкрити загальнотеоретичний зміст поняття «запобігання»; по-друге, з'ясувати зміст категорії «запобігання злочинності в митній сфері».

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Із метою вирішення поставлених завдань під час написання статті використано сукупність сучасних методів наукового пізнання (загальнонаукових і спеціальних), що дало змогу осмислити сутність такого правового явища, як запобігання злочинності в митній сфері. У підґрунтя аналізу поняття «запобігання злочинності в митній сфері» як складного багатоаспектного явища було покладено філософський метод матеріалістичної діалектики.

Термінологічний підхід став у нагоді під час аналізу етимологічного значення дефініції «запобігання злочинності в митній сфері». Це дозволило обґрунтувати тезу, що поняття «запобігання злочинності в митній сфері» найбільш доцільно тлумачити в широкому та вузькому розуміннях.

Системно-структурний метод дав можливість зазначити, що запобігання злочинності в митній сфері направлено на ті фактори, які потенційно або реально ведуть до появи злочинності в суспільстві як комплексного явища або його окремих типів і видів.

Порівняльно-правовий і логіко-юридичний методи дозволили сформулювати авторське бачення поняття «запобігання злочинності в митній сфері».

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Варто наголосити, що запобігання злочинності має довгу історію розвитку. Зокрема, ще Платон висловлював думку, що здійснення злочинних вчинків – це прояв дисгармонії, поганих схильностей людей, недосконалості законодавства, яке не відвертає особу від злочину. Тому потрібно зробити так, щоб людина стала добродесною, полюбила справедливість. У цьому, він вважав, і є запобігання. За Аристотелем, для протидії злочинності суспільству необхідно боротися із зіпсованими моральністю, звичаями і звичками людей, які суперечать розуму (Бабанін, 2019). Пізніше ідея запобігання та протидії злочинності знайшла своє висвітлення в роботах мислителів XVIII–XIX ст. Т. Мора, Ж.-Ж. Руссо, Т. Кампанелли, Ж. Мельє, І. Бентама, Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарії, К. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена та багатьох інших. Зокрема, у відомому трактаті «Про дух законів» Ш. Монтеск'є була обґрунтована думка про те, що мудрий законодавець не стільки дбає про покарання за злочини, скільки про запобігання їм, і робить він це шляхом поліпшення моральності суспільства. Згідно з ученням І. Бентама, викладеним у його праці «Основні засади кримінального кодексу», всі засоби запобігання злочинності повинні зводитися до того, щоб впливати на схильності людей, привчати їх керуватися «логікою волі», «відхилити потік небезпечних бажань» і спрямовувати «схильності до розваг, найбільш відповідних загальним благам» (Курило, Михайлов, Яра, 2006).

Тлумачні словники наводять такі визначення терміна «запобігання»: не допускати чогось заздалегідь, відвертати; попередження; недопущення дії якогось негативного, антисуспільного фактору тощо (Яременко, Сліпущко, 2001, с. 89). Досить широкий підхід до

трактування поняття «запобігання» породив чимало наукових суперечок щодо його синонімічного зв'язку з іншими категоріями, зокрема попередженням або ж превенцією (профілактикою). Подібна точка зору має свою логіку, адже, наприклад, слово «профілактика» перекладається як «попередження», а також у формі дієслова – «вберегти або попередити» (Coteanu et al., 1998).

Термін «попередження» означає випередити, зробити щось раніше, ніж що-небудь відбулося, тобто в цілому є тотожним поняттю «запобігання» (Юрченко, 2004, с. 99). Утім найбільш уживаним на сьогодні є термін «превенція», який поєднує в собі всі поняття, пов'язані з попередженням правопорушень, позначаючи діяльність щодо попередження, профілактики, запобігання правопорушенням. Уведення цього універсального терміна дозволило закордонним ученим уникнути «боротьби» термінів «попередження», «профілактика», «запобігання» правопорушень, яка існує у вітчизняній юридичній літературі дотепер (Ведерникова, 2001, с. 272).

Наразі наявна протилежна наукова позиція, в межах якої вчені доводять необхідність розмежування вищевказаних термінів. Наприклад, у своїй дисертаційній роботі І. Панов (2005, с. 168) звертає увагу на те, що між словами «попередження» та «профілактика» є відмінність, яка полягає в тому, що перше відображає діяльність щодо недопущення будь-яких явищ, а друге – діяльність щодо недопущення негативних змін у явищах. Натомість, апелюючи дещо іншими термінами, О. Литвак (2001) та інші науковці пропонують об'єднати вказані поняття терміном «запобігання», а профілактикою називати заходи з усунення або нейтралізації криміногенних чинників.

Отже, зважаючи виключно на загальні етимологічні трактування, можна зазначити, що *запобігання – це активна категорія, яка висвітлює певну попереджувальну функцію, інакше кажучи, недопущення настання якоїсь події або діяльності певного об'єкта*. Проте близький словниковий зміст цього терміна до дефініцій інших слів не дає можливості правильно оцінити їх взаємозв'язок і зробити висновок про реальне їх співвідношення.

У контексті викладеного вище постає питання: яка ситуація наявна із трактування безпосередньо поняття «запобігання злочинності»? У радянській літературі запобігання злочинності розглядалось як широкий комплекс взаємопов'язаних заходів, які проводяться державними органами і громадськістю з метою викорінення злочинності та причин,

що її породжують (Звирбуля и др., 1977, с. 180–181).

В. Голіна (2011, с. 16) вважає, що запобігання злочинності – це соціальна політика держави, спрямована на подолання криміногенно небезпечних протиріч у суспільних відносинах із метою їх позитивного вирішення і поступового витиснення (так зване загально-соціальне запобігання), а також спеціальна випереджальна практика протидії формуванню та реалізації на різних стадіях злочинних проявів (спеціально-кримінологічне запобігання).

На думку О. Бандурки та О. Литвинова (2014, с. 10), запобігання злочинам як вид соціальної практики і соціальна цінність відображає сегмент суспільних відносин із приводу і у зв'язку з протидією злочинності, тому саме вони (відносини), а не їх недоліки, є їх об'єктом. Особливим об'єктом запобігання злочинам є потенційні жертви злочинних посягань. Тут ідеться про так званий віктимологічний аспект запобігання злочинам.

На сьогодні запобігання злочинності набуло декількох наукових трактувань. Відповідно до одного з підходів термін «запобігання» або тотожний йому «попередження» визначається як складна, багаторівнева система державних органів і громадських організацій, що здійснюють антикриміногенний вплив на соціальні об'єкти з метою недопущення порушень кримінально-правових норм та усунення (нейтралізації) чинників, що її детермінують. Підтримують подібну позицію В. Клочков, А. Шляпочников та В. Кудрявцев (2001), в розумінні яких запобігання злочинності – це не тільки комплекс взаємопов'язаних заходів, що здійснюються суб'єктами профілактики з метою боротьби зі злочинністю та викорінення причин її виникнення, але й як особлива галузь соціального регулювання, управління соціальними процесами, пов'язаними з реалізацією завдань скорочення злочинності. Ю. Блувштейн, М. Зирін, В. Романов (1986, с. 26) тлумачать «попередження» або ж «запобігання» злочинам як особливий вид соціального управління, покликаний забезпечити безпеку правоохоронних цінностей, який полягає в розробці та здійсненні системи цілеспрямованих заходів із виявлення та усунення причин злочинів, умов, які сприяли їх учиненню, а також у певному попереджувальному впливі на осіб, схильних до протиправної поведінки.

Схожу за загальним змістом, але відмінну за окремими особливостями думку пропонує А. Закалюк (2007, с. 324), який визначає запобігання злочинності як різновид суспільної соціально-профілактичної діяльності, функці-

ональний зміст і мета якої полягає в перешкоджанні дії детермінантів злочинності та її проявів, передусім причин і умов останніх, через обмеження, нейтралізацію, а за можливості – усунення їх дії. У розумінні А. Алексеева (2001, с. 13), запобігання (профілактика) злочинності – це великий комплекс заходів впливу на причини, умови не тільки злочинів та інших правопорушень, але й на всі соціальні патології, різні форми і види так званих відхилень у поведінці, враховуючи алкоголізм, наркоманію, проституцію, політичний, релігійний та інший екстремізм, суїцид тощо, що порушує не тільки правові, але й моральні й інші норми людського існування.

Іншу позицію пропонує у своїх роботах В. Голіна (2007), який доводить, що «запобігання злочинності – це здійснення економічних, політичних, ідеологічних, виховних, правових та інших заходів із протидії злочинності; це діяльність з виявлення й усунення причин злочинності, окремих видів і груп злочинів, конкретних злочинів, недопущення закінчення злочину на різних етапах становлення злочинної поведінки». Свого часу таку ж думку мав А. Герцензон (1965), який визначав запобігання злочинності як реалізацію всієї системи державних і громадських заходів, заходів виховного, культурного та економічного характеру, пов'язаних у необхідних випадках із заходами примусу.

Практично орієнтовану концепцію щодо запобігання злочинності пропонує у своїх роботах А. Волобуєв (2003). Учений доводить, що це система дій, спрямованих на перешкоджання здійсненню злочинного наміру конкретної особи на стадіях виявлення наміру або готування до злочину. Запобігання починається з моменту формування наміру особи вчинити злочин, виникнення злочинного умислу та триває до моменту вчинення закінченого злочину. Запобігання здійснюється на підставі результатів оперативно-розшукової діяльності чи досудового розслідування вже вчинених злочинів. В останньому випадку запобігання здійснюється щодо нових злочинів з боку особи, стосовно якої вже порушено кримінальну справу. Схожим чином проблематику розглядає О. Клюєв (2005, с. 100), який запобіганням злочинам уважає систему необхідних заходів щодо недопущення вчинення правопорушень, встановлення осіб, які намагаються скоїти правопорушення, та вжиття до них певних заходів з метою недопущення реалізації їх протиправних намірів.

Широку позицію стосовно змісту запобігання злочинності наводить В. Емінов (2006,

с. 265–266), який досліджує категорію як систему заходів і суб'єктів, що їх здійснюють, спрямовану на: по-перше, виявлення та усунення або послаблення і нейтралізацію причин злочинності, окремих її видів, а також умов, що їм сприяють; по-друге, виявлення та усунення ситуацій на певних територіях чи в певному середовищі, що безпосередньо мотивують або провокують учинення злочинів; по-третє, виявлення у структурі населення груп підвищеного кримінального ризику та його зниження; по-четверте, виявлення осіб, поведінка яких указує на реальну можливість учинення злочинів, і здійснення щодо них стримуючого і коригуючого впливу, а за необхідності і на їх найближче оточення.

Не менш комплексною є позиція В. Куца (2016), який доходить висновку, що засобами запобігання злочинності є профілактика кримінальних правопорушень. Вона полягає в нейтралізації криміногенних передумов можливого правопорушення або діяльності з усунення та нейтралізації причин його можливого вчинення, а також умов, що сприяють цьому. Коли профілактика виявляється недостатньо ефективною, виникає потреба в застосуванні іншого засобу запобігання – попередження кримінального правопорушення. Попередження – це сукупність заходів, безпосередньо спрямованих на свідомість конкретних осіб або окремих їхніх груп, які мають злочинні наміри, замислюють учинення злочину. На рівні індивідуального запобігання злочинам попередження виявляється як інформування потенційного злочинця про нераціональність спланованого ним кримінального правопорушення. Головною ознакою цієї форми запобігання є наявність зусиль, що застосовуються до конкретних осіб, які вже мають намір вчинити злочин. Із позиції кримінального права це означає, що попередженням злочину є діяльність суб'єктів запобігання на стадії виявлення умислу на його вчинення.

Отже, тлумачення поняття «запобігання злочинності» в сучасних науково-юридичних джерелах пропонують нам різноманітні погляди на цю категорію, що варіюються від визначення її як соціально-важливої діяльності або ж різновиду соціального управління до трактувань значно лаконічнішого змісту, в яких вона розкрита як система оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних, організаційних та інших заходів. Водночас досить мала кількість учених звертають увагу на зв'язок запобігання злочинності з такими схожими категоріями, як попередження, профілактика, або превенція.

Невідповідність і глибока різноманітність підходів до визначення «запобігання злочинності» також детермінована проблемою відсутності належного законодавчого підходу до її визначення. Термін «запобігання» на сьогодні наявний у багатьох національних нормативно-правових актах, але в жодному з них він не знаходить тлумачення. Яскравим прикладом є Закон України «Про запобігання корупції»¹ від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, положення якого апелюють, але не окреслюються значення поняття «запобігання корупції» як одного з різновидів злочинності. Отже, незважаючи на певні позитивні кроки щодо створення механізмів протидії злочинності, зокрема в митній сфері, перед Україною гостро постає проблема боротьби з корупцією в системі органів Державної фіскальної служби України, адже саме ці органи виконавчої влади здійснюють реалізацію державної податкової та митної політики (Коваленко, 2018, с. 282). У цьому напрямі в Україні необхідно створити пілотні проекти у сфері протидії кримінальній протиправності. Така практика є доволі поширеною в більшості країн – членів ЄС. На окрему увагу заслуговує практика розроблення та реалізації в Україні заходів державних, обласних і міських комплексних програм протидії кримінальній протиправності. Наразі вони є декларативними документами, які реалізуються з нецільовим використанням бюджетних коштів або не реалізуються взагалі. Тому програми профілактики кримінальних правопорушень мають перетворитися на реальні механізми превенції різним видам кримінально-протиправної діяльності, насамперед умисним убивствам, із широким залученням різних верств населення, громадськості та волонтерських рухів за європейським зразком (Хижняк, 2021, с. 273).

ВИСНОВОК. Таким чином, проведене наукове дослідження дає змогу констатувати те, що запобігання злочинності в митній сфері найбільш доцільно тлумачити в широкому та вузькому розуміннях.

Відповідно до широкого розуміння запобігання злочинності в митній сфері – це врегульована нормами чинного законодавства України суспільно важлива та корисна діяльність уповноважених суб'єктів, яка полягає у формуванні безпечного соціального середовища та мінімізації існуючих у ньому деструктивних,

¹ Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 16.02.2022).

особливо небезпечних процесів і виражена в систематичній превенції, що знаходить об'єктивне висвітлення в сукупності профілактичних, попереджувальних і виховних заходів, засобів та способів, спрямованих на виявлення детермінантів злочинності у митній сфері, їх маркування, знешкодження, а також побудови суспільної нетерпимості до них.

Відповідно до вузького розуміння запобігання злочинності в митній сфері є сукупністю профілактичних, попереджувальних і виховних заходів, засобів та способів, які використовуються спеціально уповноваженими суб'єктами з метою мінімізації та повного «видалення» детермінантів злочинності на території держави, а також побудови колективного соціального усвідомлення про особливий негативний характер таких детермінантів і нетерпимості до них.

З урахуванням викладеного вище можемо говорити про те, що запобігання злочинності

в митній сфері направлено на ті фактори, які потенційно або реально ведуть до появи злочинності в суспільстві як комплексного явища або його окремих типів і видів. Саме тому немає жодних сумнівів, що подальше вдосконалення методів і механізмів запобігання злочинності в митній сфері має базуватися на запровадженні інформаційних та інших нових технологій у повсякденній діяльності як митних, так і правоохоронних органів загалом. Ідеться про нагальну необхідність запровадження автоматизованих інформаційних систем, технічних засобів запису інформації, комп'ютерних геоінформаційних систем тощо. Ефективність запобігання злочинності в митній сфері також залежить від гармонізації національного та законодавства Європейського Союзу. У цьому напрямі законотворцям варто приділити увагу побудові та реалізації норм права, адже від цього також залежить ефективність протидії злочинності.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Алексеев А. И., Герасимов С. И., Сухарев А. Я. Криминологическая профилактика: теория, опыт, проблемы. М. : НОРМА, 2001. 481 с.
2. Бабанін С. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Запобігання злочинам Національною поліцією». Дніпро : ДДУВС, 2019. 51 с.
3. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Структура процесу запобіжної діяльності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2014. № 6. С. 6–14.
4. Блувштейн Ю. Д., Зырин М. И., Романов В. В. Профилактика преступлений. Мн. : Изд-во «Университетское», 1986. 286 с.
5. Бусол О. Ю. Організована злочинність в Україні: стан і проблеми реалізації державної політики у сфері протидії цьому явищу. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 60–71.
6. Ведерникова О. Н. Теория и практика борьбы с преступностью в Великобритании. М. : Рос. криминолог. ассоц., 2001. 344 с.
7. Волобуєв А. Ф. Профілактична діяльність слідчого при розслідуванні злочинів: лекція для всіх форм навчання. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2003. 23 с.
8. Герцензон О. О. Введение в советскую криминологию. М. : Юрид. лит., 1965. 388 с.
9. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
10. Голіна В. В. Запобігання злочинності в Україні : навч. посіб. Харків : Нац. юрид. акад., 2007. 107 с.
11. Закалюк А. П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1. 423 с.
12. Ключев О. Розмежування запобіжної і профілактичної діяльності органів внутрішніх справ. *Право України*. 2005. № 3. С. 98–101.
13. Коваленко Н. В. Корупційна злочинність у митній сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 282–284. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2018/78.pdf (дата звернення: 16.02.2022).
14. Криминология : учебник / под ред. В. М. Кудрявцева, В. Е. Эминова. М. : Юрист, 2006. 734 с.
15. Курило В. І., Михайлов О. Є., Яра О. С. Криминологія. Загальна частина : курс лекцій. Київ : Кондор, 2006. 192 с.
16. Курс криминології. Загальна частина : підручник / за ред. О. Джузи, Я. Кондратьєв : у 2 кн. Київ : Юрінком Інтер, 2001. Кн. 1: Загальна частина. 352 с.
17. Куц В. Протидія злочинності: сутність і зміст. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 4 (12). С. 103–112.
18. Литвак О. М. Загальнотеоретичні підвалини спеціально-криминологічного запобігання злочинності. *Право України*. 2001. № 5. С. 97–102.

19. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Аконті, 2001. Т. 2. 911 с.
20. Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур : монографія / за ред. Б. М. Головкина. Харків : Право, 2018. 200 с.
21. Панов І. О. Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничного інспектора міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2005. 233 с.
22. Теоретические основы предотвращения преступности / под ред. В. К. Звирбуля, В. В. Клочкова, Г. М. Миньковского. М. : Юрид. лит., 1977. 256 с.
23. Хижняк Є. С. Окремі аспекти зарубіжної практики протидії умисним вбивствам підрозділами кримінальної поліції. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4 (95). С. 257–275. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.4.22>.
24. Юрченко О. Ю. Роль віктимної поведінки потерпілих при вчиненні тяжких насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2004. 188 с.
25. Dicționar Explicativ al limbii Române. Ediția a II-a / I. Coteanu, L. Seche, M. Seche et al. București : Univers Enciclopedic, 1998. 458 p.
26. Nestor N., Lytvyn N., Yarosh A., Denysyuk S., Rozhkova L. Dynamics of development of economic crime and combating crime in different regions of the world. *Revista San Gregorio*. 2020. No. 1 (42). URL: <https://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/article/view/1545> (дата звернення: 16.02.2022).
27. Pasat A. O. Analysis criminology customs offenses under Moldovan law. *Juridical Tribune*. 2016. No. 6 (2). Pp. 202–215.

Надійшла до редакції: 20.02.2022

ЧЕРКАССКИЙ Р. А. СОДЕРЖАНИЕ ПОНЯТИЯ «ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ ПРЕСТУПНОСТИ В ТАМОЖЕННОЙ СФЕРЕ»

Опираясь на анализ научных взглядов юристов, предпринята попытка обобщить теоретические подходы к определению понятия «предотвращение преступности в таможенной сфере». Акцентировано внимание на разнообразии научных мнений по поводу толкования исследуемой правовой категории. По результатам исследования обосновано, что понятие «предотвращения преступности в таможенной сфере» наиболее целесообразно толковать в широком и узком понимании. С учетом указанных подходов представлено авторское определение термина «предотвращение преступности в таможенной сфере», что позволяет овладеть предотвращением преступности в таможенной сфере как комплексным негативным явлением.

Ключевые слова: предотвращение, преступность, социальное явление, превенция, организационные, правовые меры.

SHERKASSKY R. A. THE MEANING OF THE CONCEPT OF “CRIME PREVENTION IN THE CUSTOMS SPHERE”

The purpose of the article is to formulate the author's vision of the concept of “crime prevention in the customs sphere”. The methodological basis of the article is a set of techniques and methods of scientific knowledge. All methods were used in conjunction and complementarity, which made it possible to achieve this goal. In the process of research, general scientific and special methods of scientific cognition were used, in particular: the philosophical method of materialist dialectics; terminological approach; system structural, comparative legal and logical legal methods.

An analysis of the scientific literature shows that scholars have different interpretations of the concept of “crime prevention”, which focuses on the feasibility of understanding this definition in a broad and narrow sense. According to a broad approach to crime prevention in the customs sphere, it is regulated by the current legislation of Ukraine with socially important and useful activities of authorized entities, which is to create a safe social environment and minimize the existing destructive, especially dangerous processes, as well as expressed in systematic prevention, which finds objective coverage in a set of preventive and educational measures, tools and methods aimed at identifying the determinants of crime, their labeling, disposal, as well as building public intolerance to them.

According to the narrow understanding of crime prevention in the customs sphere, there is a set of preventive and educational measures, tools and methods used by specially authorized entities to minimize the action and complete “removal” of determinants of crime in the state, as

well as building collective social awareness about the special negative nature of such determinants and intolerance to them.

It is generalized that crime prevention is aimed at those factors that potentially or actually lead to the manifestation of crime in society as a complex phenomenon or its individual types and kinds. These are, in particular, drug addiction, alcoholism of the population, popularization of the criminal subculture, prostitution, low level of legal awareness of the population and education in general, shortcomings in the work of public authorities and more.

Key words: *prevention, crime, social phenomenon, prevention, organizational, legal measures.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Черкаський Р. А. Зміст поняття «запобігання злочинності в митній сфері». *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 234–240. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.24>.

Citation (APA): Cherkasskyi, R. A. (2022). The meaning of the concept of “crime prevention in the customs sphere”. *Law and Safety*, 1(84), 234–240. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.24>.